

Шатрава Сергій Олександрович,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративної
діяльності поліції Харківського
національного університету
внутрішніх справ

МІНІМІЗАЦІЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК СКЛАДОВА УМОВА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СКЛАДОВИХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Для досягнення довіри з боку суспільства до Національної поліції є необхідність розвитку її сервісних функцій, підвищення ефективності у всіх сферах взаємовідносин з громадянами, досягнення високої мобільності і оснащеності поліцейських, а також оптимізації витрат, функціональної та штатної структури поліцейських сил [1]. Основною складовою сьогоденного буття національної поліції є мінімізація корупційних ризиків в діяльності Національної поліції, що сприятиме підвищенню рівня складових сектору безпеки і оборони держави.

На важливість досліджуємої проблематики зверталась увага вчених адміністративістів, як С. М. Алфьорова, О. М. Бандурки, М. Ю. Бездольного, О. В. Джафарової, І. А. Дьоміна, Д. І. Йосифовича, М. І. Мельника, С. С. Рогульського, С. С. Серьогіна, О. В. Ткаченка, Р. М. Тучака, І. І. Яцків тощо.

В межах даної роботи під корупційним ризиком варто розуміти умови виконання своїх повноважень (функцій) органами Національної поліції (суб'єктом правозастосовчої діяльності), що мають реальну чи потенційну можливість впливу на виникнення практик (види поведінки, що мають характер цілісної діяльності), тобто певні умови, що мають чи можуть за певних умов отримувати корупціогенний характер.

Слід наголосити на тому, що вченими виокремлюються наступні корупційні ризики в діяльності посадових і службових осіб публічної влади,

а саме: недоброчесність державних службовців; виникнення конфлікту інтересів; безконтрольність з боку керівництва; наявність дискреційних повноважень [2, с. 73].

У зв'язку із зазначеним, в межах зазначених складових корупційних ризиків, для поліцейського неприпустимі: поспішність у прийнятті рішень, нехтування процесуальними і моральними нормами; провокаційні дії, пов'язані з підбурюванням, спонуканням у прямій чи непрямій формі до вчинення правопорушень; розголошення фактів та обставин приватного життя громадян, які стали відомими в ході службової діяльності; вибірковий підхід при вжитті заходів до порушників закону, правил дорожнього руху; байдужість, бездіяльність і пасивність у попередженні і припиненні правопорушень [3, с. 269].

Варто наголосити на тому, що останнім часом більш уваги звертається на не менш суттєвий корупційний ризик в діяльності Національної поліції як виникнення конфлікту інтересів, тобто наявність реальних або таких, що видаються реальними, суперечностей між приватними інтересами особи та її службовими повноваженнями, які можуть вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи не вчинення дій під час виконання наданих їй службових повноважень [3, с. 269].

Також не слід забувати, що до переліку корупційних ризиків відносять наявність дискреційних повноважень, оскільки саме наявність можливості діяти поліцейському на власний розсуд і створює умови для вчинення корупційних правопорушень.

На підставі викладеного та враховуючи позиції вчених, слід виокремити три типи корупційних ризиків; перший тип – елементи базових формальних процедур правозастосування або ці процедури загалом (наприклад, процедура застосування запобіжних заходів, процедура реалізації контрольних повноважень, дозвільна процедура в діяльності поліції, тощо). Такі ризики можуть бути виявлені при аналізі текстів, на основі яких відбувається їх регламентація, або практики їх застосування;

другий тип – неформальні, але соціально інституалізовані норми та стандарти здійснення певних видів правової діяльності. Такі ризики можуть проявлятися як звичаї, традиції, неформальні правила, неформальні контакти (взаємодії) суб'єктів, елементи корпоративної культури, або інші елементи реальної практики щодо яких відсутня формальна регламентація, але які існують як звичайна практика. Варто зазначити, що такими чинниками можуть бути і прогалини в нормативно-правовому регулюванні. Наприклад, відсутність чітких етичних стандартів поведінки в певних ситуаціях підвищеного ризику (конфлікт інтересів, тощо); третій тип – елементи суміжних процедур, що мають прямий чи опосередкований вплив на базові процедури. Такі ризики можуть стосуватись як формальних, так і неформальних чинників в процедурах та видах діяльності, в які прямо чи опосередковано можуть бути втягнуті суб'єкти відповідних корупційних практик. Наприклад: процедури призначення на посади поліцейських, притягнення поліцейських до відповідальності, правила документообігу (в частині, що не регулюється процесуальним законодавством), тощо. Щодо органів досудового розслідування – процедури та практика проведення експертиз, використання засобів оперативно-розшукової діяльності, правила (як формальні так і неформальні) взаємодії різних правоохоронних органів, засади взаємодії різних видів правозастосування, тощо [4, с. 11-12].

У зв'язку із викладеним, слід зробити висновок, що мінімізація корупційних ризиків в діяльності Національної поліції тільки сприятиме створенні правоохоронного відомства європейського зразка для подальшого ефективного виконання завдань, а також побудові соціально-сервісної моделі поліції з метою забезпечення організаційної єдності та ефективної керованості системи органів Національної поліції України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Які функції у нової поліції (інфографіка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://te.20minut.ua/infographics/yak-bude-funkcionuvati-nova-policiya-infoghrafika-10468392.html>
2. Запобігання та протидія проявам корупції : посіб. / С. Г. Братель, В. В. Василевич, Н. І. Золотарьова та ін. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 376 с.
3. Шатрава С.О. Корупційні ризики в діяльності органів внутрішніх справ : сутність та зміст / С.О. Шатрава // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія: Право. – 2013. – Вип. 21. – Ч. 2. – Т. 2. – С. 268–270
4. Корупційні ризики в кримінальному процесі та судовій системі / [М. В. Буроменський, О. В. Сердюк, І. М. Осика та ін.] . – К. : Москаленко О.М. ФОП, 2009. – 220 с.